

Matyó hagyományok nyomában

Bán József:

Matyó hagyományok nyomában

2. kiadás

Hajdanvolt eleink nyomában...

☒ Az emlékezés, múltunk és hagyományaink felidézése, megőrzése és gondozása elősegíti napjaink történéseinek megértését. . Az elképzelésbe jól illeszkedett az a kéziratgyűjtemény, mely városunk szülöttének, Bán József tanár úrnak, hosszú évek óta folyó értékmentő tevékenysége eredményeként készült el. Ebből a gazdag anyagból sikerült egy néprajzi tárgyú válogatást közreadni, tisztelegve vele a szerzőnek, s egyben ajándékként az olvasónak. Bán József tanár úr az első kiadás megjelenése után elhunyt. A második kiadás megjelenését családja engedélyezte, és Mezőkövesd Város Önkormányzata kiadásában jelent meg.

„A népi szokásokban erkölcsi szabály, íratlan törvény, előírások, tilalmak, cselekményekhez kötött tevékenység és viselkedésrend van jelen, de illemtan, költészet, mítosz és mágia is jelentkezik” – idézhetjük a szerzőt. Az írásos kordokumentumok és a múzeumban őrzött tárgyak mellett éppen olyan ékesen őrzik egy közösség napjainak eseményeit a szójhagyomány révén ránk maradt emlékek, az e kötet lapjain elfeledett ismerősökként ránk köszönő, egykor hétköznapi „öltözékként” viselt ragadványnevek. Érdekes adalék a két világháború közötti időszakra a híres-hírhedt, a „hagy korogjon, csak ragyogjon” – szemléletnek véget vető ragyogóégetés történetének felidézése.

Az esztendő jeles napjainak, a hozzájuk fűződő hiedelmeknek

elősorolása, a népi időjóslás, az évszázados megfigyelések összegyűjtése teljes képet nyújt arról a gondolkodásmódról, amellyel az étellel járó kockázatot akarták csökkenteni a természet jelenségeinek kifürkészésével és a maguk javára fordításával. Az „idő a gazda”, vagyis az regulázza a teendőket, szabályozza a paraszti lét folyását. Őseink kapcsolata a természettel létfontosságú, magától értetődő volt, ami napjainkra már nem mondható el. (Jövők talán azon múlik, hogy sikerül-e tudatos kapcsolatot teremteni újra a természettel.) A szántóvető ember által gyakorolt ájtatosságok, imák, mint az előzőekből következik, szorosan kötődnek a földműves mindennapi tevékenységéhez, melynek sikerétől léte függött, ezért fohászaik éppúgy nélkülözhetetlenek voltak, mint az időjárás figyelése.

Ritka, a maga nemében egyedülálló könyvet tart kezében az olvasó. Az utókornak érdekesség, a néprajzosoknak igazi kincsesbánya a hosszú évek során lankadatlan szorgalommal, a kortárs tanúságtévő megörökítő szándékával papírra vetett írások fűzére. Jó szívvel ajánlom figyelmébe minden lokálpatriótának, városunk múltjában búvárkodó helytörténészeinknek, de az unokák nemzedékének is, akik, talán folytatói lehetnek ennek a nemes és hiánypótló feladatnak. Önbecsülésünk mércéje, hogy elődeink hagyatékát hogyan mentjük át utódainknak örökségül.